सत्यमेव जयते

Maharashtra State Commission For Women, Mumbai
समान हक्क
महाराष्ट्र राज्य महिला आयोग, मुंबई

दिशा परिवर्तनाची

सक्षमीकरणातून समानतेकडे...

महाराष्ट्र राज्य महिला आयोग

वार्षिक अहवाल २०१६-१७

मनोगत

परिवर्तनाच्या दिशेने...

महाराष्ट्र राज्य महिला आयोगाच्या स्थापनेमागील उद्देश आपण सर्वजण जाणून आहात. महिलांचे जीवनमान उंचावणे व त्यांना समाजात एक सक्षम असं समानतेचे, सन्मानाचे स्थान मिळवून देणे हे आयोगाचे ध्येय आहे. महाराष्ट्राचे मुख्यमंत्री मा. श्री. देवेंद्र फडणवीस यांच्या नेतृत्व-मार्गदर्शनाखाली ही वाटचाल प्रगतीपथावर आहे. तसेच महिला व बालकल्याण मंत्री पंकजाताई मुंडे यांच्या सहकार्याने महिला आयोग अनेकविध प्रकारचे कार्यक्रम आणि उपक्रम राबविते आहे. अनेकानेक विषयांमध्ये काम करते आहे. त्या सर्व प्रयत्नांचा एकत्रित अहवाल आपणा सर्वांसमोर सादर करताना मला आनंद होतो आहे.

आज राज्यामध्ये, देशामध्ये महिलांच्या हितार्थ, संरक्षणार्थ अनेक कायदे आहेत. हे कायदे नेमके काय आहेत, त्यातील महिलांच्या बाजूने असलेल्या तरतुदी कोणत्या, त्या कायद्यांचा प्रचार -प्रसार करणे, जनसामान्यांसाठी असलेल्या या कायद्यासंदर्भात त्यांच्या जाणिवा जागृत करणे, हे आयोगाचे कर्तव्य आहे. त्यासाठी सातत्यानं विविध कार्यक्रम व उपक्रमांव्दारे आयोग प्रयत्नशील आहे. समाजात आजही महिलांवर अन्याय, अत्याचाराच्या घटना घडताना दिसतात. अशा पीडित महिलांसाठी एक मैत्रीण बनून, तिच्या पाठीशी राहून, तिला न्याय हक्क मिळवून देण्याचे काम महिला आयोग करत आहे. अगदी तुरूंगात शिक्षा भोगणाऱ्या महिलांपासून ते सुधारगृहात नव्या आयुष्याच्या किरणांचा शोध घेणाऱ्या महिला, मुली यांच्यापर्यंत समाजजीवनाच्या व आयुष्याच्या प्रत्येक क्षणी प्रत्येक महिलेचा सन्मान राखला जावा, यासाठी प्रयत्नशील राहणे हे आयोगाचे कर्तव्य आहे. आयोगाच्या कामाची व्याप्ती व्यापक आहे आणि अशा क्षेत्रात आयोग सर्वच स्तरातील घटकांतील महिला वर्गासाठी कार्यरत राहील, असा आमचा प्रयत्न राहिलेला आहे.. यापुढेही असेल.

या उद्देशाने महिला आयोगाने, पोलीस व सर्व शासन यंत्रणा व अशासकीय संस्थांच्या सहकार्याने अनेकविध उपक्रम राबिवले आहेत. शैक्षणिक हंगामाच्या सुरुवातीला कोणतीही मुलगी शिक्षणापासून वंचित राहू नये. विशेषतः शालाबाह्य मुली राहू नयेत यासाठी 'कन्याप्रवेशोत्सवाचे अनेक कार्यक्रम झाले. महिला आयोग आपल्या दारी, हे हक्काचं व्यासपीठ उभं करून त्या माध्यमातून राज्यभर संवादाचे, समस्यांच्या निराकरणार्थ अनेक कार्यक्रमाचे आयोजन, महिला व मुली अधिक सुरक्षित व स्वावलंबी व्हाव्यात, या उद्देशाने 'पीपल युनायटेड अगेन्स्ट सेक्शुअल हॅरॅशमेंट' म्हणजेच 'पुश' या उपक्रमाची संकल्पना मांडली. या उपक्रमातून विक्रमी संख्येने म्हणजेच २ लाख अधिक समुपदेशक, समन्वयक तयार करण्याची आयोगाची महत्त्वाकांक्षी योजना

प्रगतीपथावर आहे. ही योजना पाच टप्प्यांमध्ये राबविली जाणार आहे. याशिवाय समानतेचा ध्यास घेणारे 'जेंडर बजेटिंग', सायबर सुरक्षा, 'ट्रिपल तलाक'सारख्या समस्यांविषयी कार्यक्रम व चर्चासत्रांच्या माध्यमातून सकारात्मक चर्चा घडवून आणण्याचे कामही आयोगाने मागील दीड वर्षांच्या काळात केलेले आहे.

कोल्हापुरात महिला व मुलींच्या संरक्षणार्थ सुरू करण्यात आलेला 'निर्भया' या पोलीस विभागाच्या कोल्हापूर परिक्षेत्राने आयोजित केलेल्या उपक्रमाने महिलांना एक मोठा आत्मविश्वास दिला. तसेच नागपूर पोलीस आयुक्तालयाने वसतिगृहात राहणाऱ्या मुलींकरता राबवलेला 'बडी कॉप' म्हणजेच पोलीस सखी हा उपक्रम लक्षणीय आहे. महिला व मुलींच्या समस्येसोबतच पाळणाघरांसाठी आचारसंहिता तयार करून त्याचा अंमल करणारे महाराष्ट्र हे पहिलेच राज्य ठरले. हा पुढाकार देखील महिला आयोगाने मागील काळात घेतला. याशिवाय केंद्र सरकारकडून तयार होत असलेल्या राष्ट्रीय महिला नीतीकरिता देखील सात राज्यांतील प्रतिनिधींनी सविस्तर चर्चा केली. त्यात आयोगाने महत्वाच्या व अभ्यासपूर्ण शिफारशी केल्या आहेत. तसेच नवीन येणाऱ्या मानवी तस्करविषयक कायद्याकरिताही अभ्यासपूर्ण शिफारसी सुचविल्या आहेत.

तसेच ॲसिड हल्ल्यातील पीडितांसाठी सक्षमा उपक्रम हा आयोगाचा वेगळा आणि पिडितांना सन्मानानं उभा करणारा कार्यक्रम ठरला. मा. मुख्यमंत्री श्री. देवेंद्र फडणवीस यांनी आयोगाने केलेल्या शिफारसींचा विचार करून पीडितांसाठीचा मदतनिधी दोन लाखावरून पाच लाख रूपये व त्यानंतर दहा लाख रूपये करण्याचा एक महत्वाकांक्षी निर्णय घेतला, ही एक गोष्ट इथे नोंदवावीशी वाटते.

महिला व मुलींच्या समस्यांसोबत काळानुरूप उभ्या राहणाऱ्या नव्या समस्यांवर देखील आयोग नेहमीच संशोधन, अभ्यासातून सक्षम असे उपाय शोधण्याचे व त्यावर ठोस अशा उपाययोजना संबंधित यंत्रणेकडे सोपविण्याचे काम करीत आलेला आहे. त्यात नव्या काळात समोर आलेल्या मानवी तस्करी, सायबर गुन्हे, शेतकरी महिलांच्या समस्या, एकल महिलांच्या समस्या या विषयांवर आयोग अभ्यास करत आहे. त्याचाच एक भाग म्हणून मानवी तस्करी विशेषतः महिलांची तस्करी या संवेदनशील विषयावर जगात सर्वप्रथम पुढाकार घेत आंतरराष्ट्रीय परिषदेचे यशस्वी आयोजन आयोग करत आहे. यासोबतच भारतीय महिलांकरिता समन्वय व समुपदेशनासाठी, कायदेशीर सल्ला देण्यासाठी व या संदर्भातील समन्वयासाठी एक हेल्पलाईन देखील सुरू होणार आहे. यासोबतच देशात प्रथमच तेजस्विनी नावाचे मोबाईल ॲप आयोगाने सुरू केले असून त्यावर आयोगाची माहिती, कायदे व तक्रार करण्याची सोय उपलब्ध आहे, ही एक महत्त्वाची गोष्ट आहे. या सोबत वेबसाईटद्वारेही आयोग आपली भूमिका नेटाने मांडत आहे. तसेच सोशल मीडियावरही आयोगाचा प्रेझेन्स वाढला आहे.

महिलांना संरक्षण, सक्षम करणारे अनेक कायदे आहेत. त्यांची अंमलबजावणी व समाजाच्या प्रत्येक घटकात असलेल्या 'ति'च्या जाणीव-जागृतीचा उपक्रम, कार्यक्रमाव्दारे महिला आयोग हे भगीरथ प्रयत्न असे सुरू ठेवणार आहे. परिवर्तनाच्या दिशेने गतीने पावलं टाकताना आवश्यकता आहे, ती समाजाची मानसिकता बदलण्याची आणि निर्णयप्रक्रियेत महिलांचा सहभाग वाढविण्याची आणि बरोबरीचे स्थान देण्याची!

या करता आपणा सर्वांचे सहकार्य मोलाचे आहे.

विजया रहाटकर
अध्यक्षा,
महाराष्ट्र राज्य महिला आयोग, मुंबई

Foreword

Towards transformation....

We all know the objective behind the establishment of Maharashtra State Commission for Women. The Commission aims to uplift the livelihood and dignity of women and strives to give women equal and honourable status along with the great potential to work in the society. The Commission is efficiently marching ahead under the able leadership and unflagging support of honourable Chief Minister of Maharashtra, Shri Devendra Fadnavis. Also, the Commission is implementing various programs and activities with the cooperation of honourable Minister for Women and Child Welfare, Pankaja Munde. It gives me immense pleasure at this moment to present the consolidated report of work done by the Commission so far during my tenure.

There is a wide range of laws made to safeguard the interest of women in our country today. It is the duty of the Commission to create awareness about various such laws among the masses mindfully. In this regard, the Commission has organised various events & programmes and launched various initiatives. Every single day we encounter some or the other incident wherein a woman is vulnerable and a victim. In such situations, the Commission befriends the victim and tries to give her fair justice. Right from the female prisoners to the women and girls in remand homes, we have given a new ray of hope to all of them. We understand that it is the responsibility of the Commission to play a pivotal role in upholding self-esteem and respect of every woman and the girl child. We, at the Commission, have discerned our broad scope of work and shall endure towards safeguarding women's

interest, even in future.

It is apt to give a bird's eye view of the work done by the Commission, with the help of the Police department, government machinery and the NGOs, so far.

To give effect to the fundamental right to education, 'Kanya Praveshotsav' was held for encouraging and enrolling girl children into the schools, across

the state. The effort was made to propagate education of girl child in the society, especially in the background of increasing number of dropouts from the school. Mahila Aayog Aaplya Daari (Women Commission at your doorstep) was conducted extensively across the State with the object to give women a platform to resolve their issues and interact unhesitantly. In this, the Commission decided to go to the doorstep of the people and registered complaints and held counselling sessions for instant relief of their issues. Another initiative known as PUSH (People United Against Sexual Harassment) was taken up on a massive level, to protect women from sexual harassment at their place of work and deliver fair justice to the victims. The Commission, currently, aims at conducting training of more than 2 lakh counsellors, across the State. The endeavour will be implemented in five stages.

In last one year and a half, the Commission was engaged in bringing about an inclusive dialogue through various programs like 'Gender Budgeting', which focused on equality, cyber security, triple talaq among others. Kolhapur Police has developed a remarkable program "Nirbhaya" wherein with the use of hidden cameras road romeos are identified, and their counselling is conducted to refrain them from misbehaving with women. This initiative of Kolhapur police has proved instrumental in inspiring self-confidence in women there. Nagpur Police implemented another initiative called Police Sakhi (meaning Buddy Cop). We are gratified to share that Maharashtra became the first state in the country to have prepared and implemented the code of conduct for Crèches. The Commission has given significant and thoughtful suggestions for the National Women Draft Policy which is being drawn up by the central government, after a round of Draft Policy discussion with seven other states, conducted in Mumbai. Also, the Commission has made some key recommendations for the Trafficking of Persons (Prevention, Protection and Rehabilitation) Bill, 2016.

The initiative of 'Sakshama' helped the victims of acid attacks to stand on their own feet. It must be mentioned here that honourable Chief Minister Mr Devendra Phadnavis decided to increase the financial aid to the victims of acid attacks from Rupees 2 lakh to Rupees 5 lakh and later to Rupees 10 lakhs after considering the recommendation made by the Commission in this regard.

The Commission has reflected and taken concrete steps on the dynamic and constantly evolving women-related issues

by researching and delving into them and making relevant recommendations to the authority and/or directing the matter to the concerned authority. Human trafficking, cyber crimes, issues relating women farmers and single women are the contemporary issues. As a part of this venture, the Commission has taken this initiative in organising this world conference on this sensitive subject of Women Trafficking. Along with this initiative, the Commission soon shall start a helpline for women across the country, to provide over the phone counselling, legal aid and know how of the process to register a complaint. The Commission in the past has launched a mobile app called Tejaswini, which consists of information about the Commission, laws related to women and registration of complaint. The Commission is also making its online presence through its website and proactively using the social media.

Our Indian Constitution and many other laws have promoted gender equality, but their status mostly continues to be low due to unawareness of their constitutional and legislative rights. The empowerment of women above all concerns gaining control and power over their own lives. Bearing this in mind, to empower women and give them a life of equality, awareness raising, building self-confidence, increased access to and control over all kinds resources is extremely crucial. We are resolute at the Maharashtra State Commission for Women to further the principle of gender equality that is enshrined in the Indian Constitution in its Preamble, Fundamental Rights, Fundamental Duties and Directive Principles. The Commission shall continue to undertake programmes, tasks and development strategies to uphold this Constitutional mandate, to reduce social and legal disabilities and change the innate psyche of the society, positively, towards 'her'. For increased participation of women in all spheres of society and the decision-making, let us give them our unwavering support and help them stand firmly with their heads held high!

Your cooperation in this endeavour is of great value. Thank you.

Vijaya Rahatkar
Chairman,
Maharashtra State Commission for
Women, Mumbai.

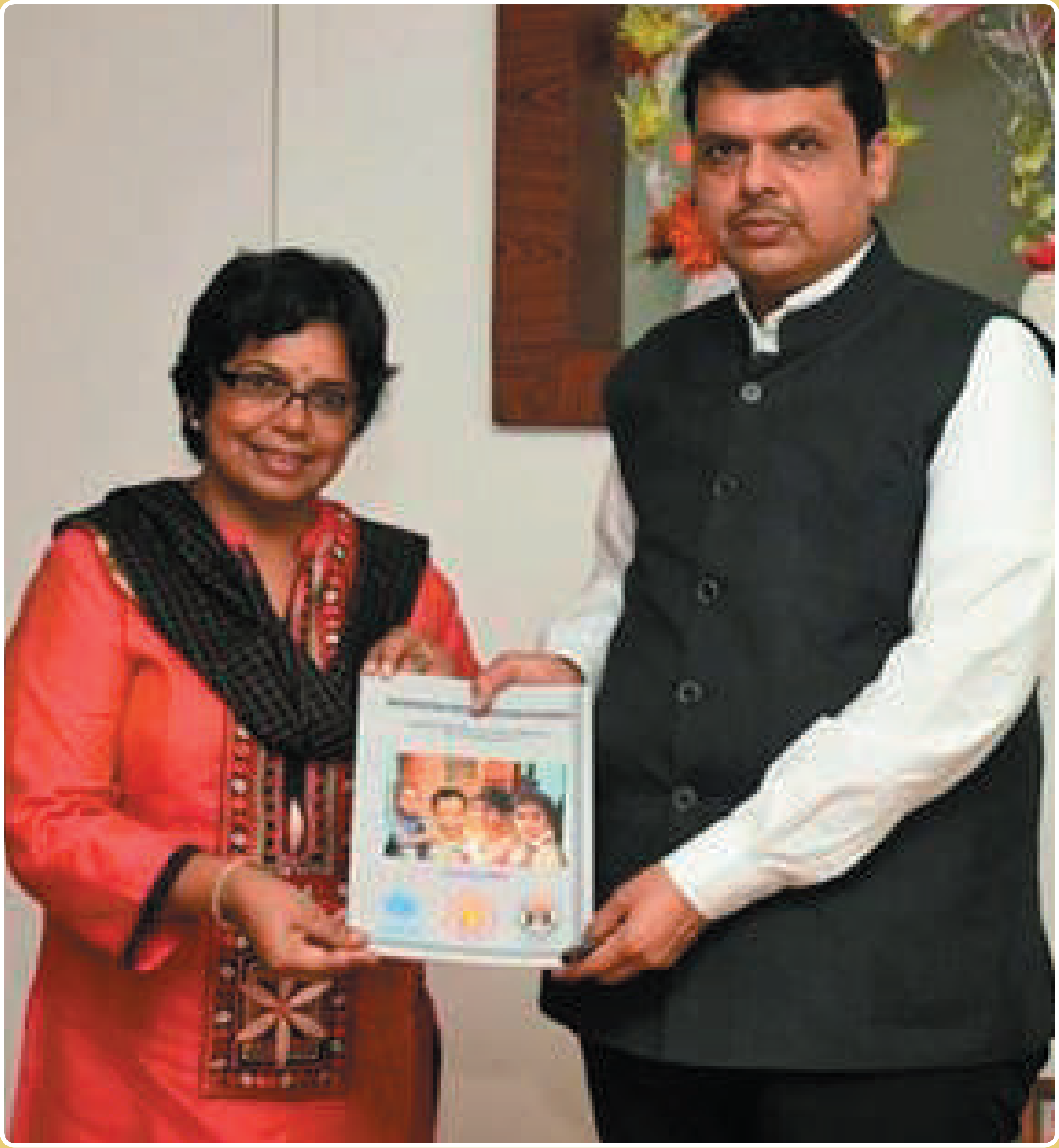

Mrs. Vijaya Rahatkar submiting the Report on crèches to Hon. Chief Minister Devendra Fadnavis
Maharashtra became the first state in the country to prepare and implement code of conduct for crèches.

Devendra Fadnavis
Chief Minister
Maharashtra

सत्यमेव जयते

Mantralaya
Mumbai-400 032

19th July 2017

MESSAGE

I am happy to learn that Maharashtra State Commission for Women is organising an international conference on human trafficking as a part of State's efforts for women empowerment.

Initiatives like PUSH, Commission at Your Doorstep, *Nirbhaya*, and code of conduct for crèches taken by Commission are certainly commendable and noteworthy. It is a big achievement. The *Sakshama* initiative for victims of acid attacks is also unique. I congratulate Vijaya Rahatkar, Chairman, Maharashtra State Women Commission for these initiatives.

It is significant that State Women Commission has decided to bring out a report, '*Disha Parivartanachi*' on the activities being carried out by the Commission. I hope that this issue will help the State Government to find a critical path for conducting studies, training and action programmes for overall development of the women.

I wish the conference all success.

(Devendra Fadnavis)

Tel. : 022-2202 5151/2202 5222, **Fax :** 022-2202 9214
E-mail : cm@maharashtra.gov.in, **Website :** www.maharashtra.gov.in

MINISTER

MAHARASHTRA STATE

Pankaja Gopinath Munde

MINISTER FOR
RURAL DEVELOPMENT AND
WOMEN AND CHILD DEVELOPMENT

GOVERNMENT OF MAHARASHTRA
Mantralaya, Mumbai 400 032
www.maharashtra.gov.in

Date :

21.07.2017

Message

Heartiest Congratulations to the state women Commission for planning & organising the International conference on Women Trafficking so as to create an awareness on this global issue. State women Commission has always chosen different & innovative ways for not only highlighting various issues & concern of women, but have also been focused on identifying & implementing Solutions to those issues & concerns.

We at women & Child Development Ministry will always be supportive to various such initiatives taken by the women Commission.

Let's all of us work together for the betterment of women & child Development.

(पंकजा गोपीनाथ मुंडे)

दिशा परिवर्तनाची

सक्षमीकरणातून समानतेकडे...

प्रकाशक : महाराष्ट्र राज्य महिला आयोग

‘Disha Parivartanachi’

Maharashtra State Commission for Women,

Annual Report 2016-17

Published by: Maharashtra State Commission for Women

All the articles published in this book are the property of the Maharashtra State Commission for omen, Mumbai (India)

Images and Cover design copyright © 2017 Maharashtra State Commission for Women

अनुक्रमणिका । INDEX

- शाळाशाळांत उत्सव ‘कन्याप्रवेशा’चा
  Celebrating the Enrollment of Girl Child in School! 17
- ‘महिला आयोग आपल्या दारी’ न्याय मागण्यासाठी महिलांचं हक्काचं व्यासपीठ!
  `Women Commission at your doorstep`... 23
- महिला व्हाव्यात स्वावलंबी, सक्षम आणि सुरक्षित!
  Women must become independent, empowered and safe! 29
- ‘पुश’चा पहिला टप्पा : महाविद्यालय
  First Stage of PUSH: Universities and Colleges 34
- आयोगाचा ‘स्वधिकार‘ (स्युमोटो)
  Suo Motu Powers 43
- ‘जेंडर बजेट’
  Gender Budgeting 45
- कामाच्या ठिकाणी लैंगिक छळासंबंधी कायद्यासंदर्भात परिसंवाद
  Interactive Workshop on ‘Prevention of Sexual Harassment at Workplace’ at CII... 46
- महाराष्ट्र राज्य महिला आयोग कार्यपद्धती
  Approach of the Maharashtra State Commission for Women................... 49
- ‘ट्रिपल तलाक’ समस्यांविषयी चर्चासत्रांचं आयोजन
  ‘Triple Talaq' 53
- ॲसिड हल्ल्यातील पीडितांसाठी ‘सक्षमा’ उपक्रम
  Sakshama: Initiative to support victims of acid attacks 57
- सुरक्षित वातावरणनिर्मितीसाठी ‘निर्भया’ आणि पोलिस सखी
  ‘Nirbhaya' and 'Buddy Cop' for women safety 63
- स्वयंसिद्धा
  Swayamsiddha 66
- कौटुंबिक हिंसाचार
  Domestic violence and Counseling 69
- आयोगाच्या सदस्यांचे कार्यक्रम
  Programmes of Members of the MSWC 71
- संवाद आणि समन्वय समाजाशी...
  Social Interaction and Coordination 75

महाराष्ट्र राज्य महिला आयोग
Maharashtra State Commission for Women

सौ. विजया रहाटकर, अध्यक्षा
Mrs. Vijaya Rahatkar, Chairperson

सौ. गयाताई कराड
Mrs. Gayatai Karad
सदस्य / Members

सौ. देवयानी ठाकरे
Mrs. Devyani Thakrey
सदस्य / Members

सौ. निता ठाकरे
Mrs. Neeta Thakrey
सदस्य / Members

सौ. वृंदा किर्तीकर
Mrs. Vrunda Kirtikar
सदस्य / Members

ॲड. आशा लांडगे
Adv. Asha Landge
सदस्य / Members

श्री. सतीश माथूर
(पोलिस महासंचालक, महाराष्ट्र)
Mr. Satish Mathur
(DGP, Maharashtra)

डॉ. मंजुषा मोळवणे
Dr. Manjusha Molavane
सदस्य सचिव
Member Secretary

महाराष्ट्र महिला आयोगासाठी अभिमानाचा क्षण...

मुंबई येथे २५ मार्च २०१७ रोजी भारताच्या माजी राष्ट्रपती मा. प्रतिभाताई पाटील यांच्या हस्ते इंटरनॅशनल जुरीस्ट्स असोसिएशनच्या वतीने महाराष्ट्र राज्य महिला आयोगाच्या अध्यक्षा विजया रहाटकर यांना नॅशनल लॉं डे अवॉर्ड २०१७ या पुरस्काराने सन्मानित करण्यात आले. या समारंभाला श्रीलंकेचे सरन्यायाधीश मा. प्रियासाथ देप आणि भारताचे माजी सरन्यायाधीश मा. एस.एन.बाळकृष्णन यांच्यासह अन्य मान्यवरांची विशेष उपस्थिती होती.

A Proud Moment for MSCW

On 25 March 2017 In Mumbai, Maharashtra State Commission for Women Chairperson Mrs. Vijaya Rahatkar Awarded By National Law Day Award 2017 From Former Hon.President of India Smt. Parthiba Patil and President International Jurists Association: Dr. Adish Aggarwala.In the presence of Chief Justice, Sri Lanka: Hon. Priyasath Dep and Former Chief Justice, India: Hon. S.N. Balkrishnan.

शाळाशाळांत उत्सव ‘कन्याप्रवेशा’चा

मुलींच्या शाळेतील प्रवेशाला प्रोत्साहन देण्यासाठी तसेच १०० टक्के मुले-मुली पटावर आणण्यासाठी शाळेच्या पहिल्या दिवशी ‘कन्या प्रवेशोत्सव’ कार्यक्रमाचे आयोजन केले गेले. नंदुरबार, गडचिरोली, परभणी, नांदेड, हिंगोली या ठिकाणी शाळेत जाणाऱ्या मुलींचे प्रमाण खूप कमी आहे. या भागासह राज्यातील इतर जिल्ह्यातही ज्या ज्या ठिकाणी शाळेत जाणाऱ्या मुलींचं प्रमाण कमी आहे, ते प्रमाण वाढविण्यासाठी आणि शालाबाह्य झालेल्या मुलींना पुन्हा शिक्षणाच्या मुख्य प्रवाहात आणण्यासाठी असे कार्यक्रम ठिकठिकाणी करावेत अशी कल्पना आहे. राज्य महिला आयोगाच्या अध्यक्षा विजया रहाटकर यांच्या कल्पनेतून ही योजना साकार झाली आहे. हा उपक्रम १५ जून २०१६ रोजी सुरू करण्यात आला. राज्याच्या विविध ठिकाणी या उपक्रमाचे आयोजन करण्यात आले होते. मुलींना शिक्षणाच्या प्रवाहात आणण्यासाठी सर्व लोकप्रतिनिधी, अधिकारी, स्वयंसेवी संस्था व नागरिक यांनी यात योगदान द्यावं, अशी अपेक्षा व्यक्त करण्यात आली होती. त्यानुसार अनेक शाळांमध्ये स्थानिक नागरिकांच्या पुढाकारानं कन्याप्रवेशाचा उत्सव शाळेच्या पहिल्या दिवशी संपन्न झाला. नागरिकांनी आपल्या भागातील मुलींना स्वतः शाळेत घेऊन गेले आणि त्यांचा प्रवेश केला. काही भागात मुलींना शालेपयोगी साहित्य देऊन त्यांचं स्वागत केलं आणि त्यांना प्रोत्साहन दिलं. अशा पद्धतीचे उपक्रम सातत्यानं राबविण्याची महिला आयोगाची धारणा आहे. त्यामुळे पंतप्रधान नरेंद्र मोदी यांच्या ‘बेटी बचाओ, बेटी पढाओ’ या घोषणेला खऱ्या अर्थानं मूर्त स्वरूप प्राप्त होईल...

Celebrating the Enrollment of Girl Child in School!

To give effect to the fundamental right to education, 'Kanya Praveshotsav' was held for encouraging and enrolling girl children into the schools, across the state. It is a drive also held with an object to bring 100% attendance of boys and girls in the school. The programme was organised in different schools across the state on the first day of the academic year. The percentage of girls going to school is meagre especially in the districts of Nandurbar, Gadchiroli, Parbhani and Hingoli. The initiative focuses on increasing this proportion as well as bringing the drop-out girls back into the main course of education. The concept has been evolved through an idea planted by Vijaya Rahatkar, Chairman of Maharashtra State Commission for Women. This drive was held on 15th June 2016, in different schools in the state with active participation from the parents of the girls. The parents themselves accompanied the girls to enrol them into the schools. The girls were welcomed into the school with a school kit and educational tools. The commission aims to organise such events on a regular basis to bring the call 'Beti Bachao, Beti Padhao' given by Prime Minister Narendra Modi into reality.

Mrs. Rahatkar's meeting with Hon'ble Governer Shri. Vidyasagar Rao to brief him about the "KanyaPravesh" Project

CM Shri. Devendra Fadnavis inaugurating the Project Poster.

Women & Child Development Minister Mrs. Pankaja Munde inaugrating the "Kanya Shala Praveshotsav" Poster

Mrs. Rahatkar and dignitaries at the programme.

School Kit Distribution by Shri. A.N Tripathi

“Beti Bachao - Beti Padhao” - Smiles all the way.

Mrs. Pankaja Munde at the enroling the girl student...

Mrs. Rahatkar briefing the programme

Mumbai Mayor Mrs. Snehal Ambekar at the event

A new path - empowering the girls for a new tomorrow

Happy students from the school on wheels at the celebratrion

Education Minister Shri. Vinod Tawade welcoming the students

Shri. Vinod Tawade with girl students at the “Kanya Pravesh Utsav”

Students celebrating with Shri.Vinod Tawade

Mrs. Rahatkar presenting the girl students with the “School Kit” along with Member Secretary Shri. A.N.Tripathi

Rooting the message of “Gender Equality” from childhood

‘महिला आयोग आपल्या दारी’
न्याय्य मागण्यासाठी महिलांचं हक्काचं व्यासपीठ!

महिला आयोगाचा मुख्य उद्देश, ध्येय म्हणजे महिलांच्या समस्या जाणून, समजून घेतल्या पाहिजेत आणि त्याच्या निराकरणासाठी त्यासाठी महिलांमध्ये मिसळलं पाहिजे, त्यांच्याशी संवाद साधला पाहिजे. महिला आपल्या मैत्रिणींशी ज्या मोकळेपणानं प्रत्येक गोष्ट शेअर करतात, तितक्याच मोकळेपणानं त्यांनी आपल्या समस्यांनाही वाचा फोडली पाहिजे, त्याबाबतचा आत्मविश्वास त्यांच्यात निर्माण व्हावा यासाठी महाराष्ट्र राज्याच्या महिला आयोगाचं अध्यक्षपद स्वीकारल्यानंतर विजया रहाटकर यांनी ‘महिला आयोग आपल्या दारी’ या अनोख्या उपक्रमाचं आयोजन केलं.

या उपक्रमाच्या माध्यमातून राज्यातील विविध भागातल्या महिलांशी मुक्त संवाद साधता आला. या संकल्पनेतंर्गत विभाग व जिल्हावार जनसुनावणीचंही आयोजन करण्यात आले. पहिली जनसुनावणी २९ व ३० एप्रिल २०१६ रोजी औरंगाबाद इथं पार पडली. त्यानंतर मुंबईला १९ व २० मे २०१६ रोजी, नाशिकला ५ ते ६ २०१६ रोजी, १० ते ११ मे कोल्हापूरला आणि ९ व १० जून २०१६ रोजी नांदेड इथं जनसुनावणी पार पडली. अशा उपक्रमांमुळं महिलांशी संवाद साधता येतो, त्यांच्याशी मनमोकळं बोलता येतं, शिवाय महिलांच्या समस्यांचा निपटारा करण्याच्या प्रक्रियेला जनसुनावण्यांमुळं वेग येतो. राज्याच्या विविध भागांमध्ये ‘महिला आयोग आपल्या दारी’ या उपक्रमाअंतर्गत जनसुनावण्यांचे कार्यक्रम आता नियमितपणे सुरू आहेत. या कार्यक्रमात वेगवेगळे संबंधीत विभागाचे अधिकारी,वकील व समुपदेशक सुद्धा असल्याने जागीच प्रलंबित प्रकरणांचा निपटारा होतो. महिलांविषयक कायदा अधिक सशक्त करण्यासाठी व सध्याच्या कायद्यातील त्रुटी दूर व्हाव्यात आणि महिलांना न्याय मिळणं सुकर व्हावं या दृष्टीनंही महिला आयोगाच्या माध्यमातून प्रयत्न करण्यात येत आहेत. ‘महिला आयोग आपल्या दारी’ या उपक्रमाच्या माध्यमातून महिलांमध्ये जनजागृती करण्यात येत आहे. त्यासाठी महिला व बालकल्याण, जिल्हा परिषद, पंचायत समिती अशा स्तरावर ३०० हून अधिक समन्वयक काम करीत आहेत.

`Women Commission at your doorstep` A rightful platform of women to seek justice!

Mahila Aayog Aaplya Daari (Women Commission at your doorstep) was conducted extensively across the State with the primary object to give women a platform to resolve their issues and interact unhesitantly. In this, the Commission decided to go to the doorstep of the people and registered complaints and held counselling sessions for instant relief of their issues. This initiative was taken up Divisionally and also district wise. This initiative was quite helpful to women who couldn't travel to the Commission's office in Mumbai. This constraint is faced mainly by the women in rural and to some extent by women in urban areas too. Public hearings were also organised as a part of the initiative. The involvement of different authorities, lawyers, counsellors, NGOs have further given the Commission efficiency to dispose of matters as early as possible. The hearings were convened viz. at Aurangabad from 29-30 April 2016; at Mumbai from 19-20 May 2016; at Nashik from 5-6 May 2016; at Kolhapur from 10-11 May and at Nanded from 9-10 June 2016. It has been insightful for the Commission, and we have identified core issues to be reflected on relating to these women. This initiative has got a massive response, and the public hearings are regularly scheduled to reduce the burden of number cases and more importantly, to give a quick relief to the victims and complainants. It is consistently noted that the victims of domestic violence hesitate to register a complaint in many areas or they are registered after a long time of the incident thus defusing gravity of the case. The Commission raises awareness in this regard with the help of more than 300 coordinators at the grass root level.

Mrs. Rahatkar in discussion in a immediate grievance redressal meeting at “Mahila Aayog Aplya Dari” Scheme

Comission hearing out both parties for a balanced way out.

Muslim woman putting forth her problem at the commission meeting.

A healthy discussion with both parties ensures a soution to their problem.

Mrs. Rahatkar at the “Jana Sunavani” programme at Paithan.

Ladies talking their heart out with Mrs. Rahatkar.

Mrs. Rahatkar at the Latur “Jana Sunavani” programme

Mrs. Rahatkar adressing the gathering.

Mrs. Rahatkar at “Jana Sunavani” in her Vidarbha tour.

Mrs. Rahatkar assuring a complainant in her Vidarbha tour.

Mrs. Rahatkar with an empathetic ear reassuring the complainant of solving the problem to her best.

Mrs. Rahatkar comprehending a woman's issue.

Convening police assistance if needed to resolve cases.

A patient listening fascilitates the dialog.

Mrs. Rahatkar adressing a gathering conducted by the comission .

Mrs. Rahatkar hearing a complainant with Police officials.

Every coin has two sides - Mrs Rahatkar trying to fathom both

Mrs. Rahatkar lighting the lamp at the Nashik Jana Sunavani programme

Mrs. Rahatkar explaining her point of view to a complainant at Amravati.

Mrs. Rahatkar hearing out a lady in her Vidarbha tour.

Mrs. Rahatkar at "Jana Sunavani" programme at Aurangabad

महिला व्हाव्यात स्वावलंबी, सक्षम आणि सुरक्षित!

महिला आता स्वावलंबी आणि सक्षम होऊ लागल्या आहेत; पण त्या होतानाच त्यांच्या सुरक्षिततेचा प्रश्न वाढला आहे. महिलांचे विविध ठिकाणी होणाऱ्या लैंगिक छळापासून संरक्षण करण्यासाठी आणि त्यासंदर्भात असलेल्या कायद्याच्या अंमलबजावणीच्या जागृतीसाठी 'पीपल युनायटेड अगेन्स्ट सेक्शुअल हॅरॅशमेंट' म्हणजेच 'पुश' या उपक्रमाची संकल्पना मांडण्यात आली आहे. लैंगिक छळाचा कायदा हा स्त्रियांच्या बाजूनं आहे, असा गैरसमज समाजात विनाकारण पसरविला गेलेला आहे. वास्तविक हा कायदा स्त्री आणि पुरुष या दोघांकडेही समदृष्टीनं पाहतो. या कायद्याअंतर्गत जो कोणी दोषी आढळेल, त्याला शिक्षा करण्याची तरतूद करण्यात आली आहे. शिक्षा करण्याचे अधिकार या कायद्याव्दारे स्थापित करण्यात आलेल्या अंर्तगत तक्रार समितीकडे सोपविण्यात आले आहेत. शाळा, महाविद्यालय, शासकीय आस्थापना, खाजगी क्षेत्र, कॉर्पोरेट क्षेत्र या प्रत्येक ठिकाणी एक तक्रार निवारण समिती (विशाखा समिती) स्थापन करून त्याचे काम चोख होण्यासाठी राज्य महिला आयोगाने 'पुश' हा उपक्रम हाती घेतला आहे. 'पुश'च्या माध्यमातून महिलांचा होणाऱ्या लैंगिक छळाच्या अनुषंगाने तयार करण्यात आलेल्या कायद्यांबद्दल आणि त्याच्या अंमलबजावणीच्या प्रक्रियेबद्दल पूर्ण माहिती असणारे प्रशिक्षक तयार करण्याचं काम करण्यात येणार आहे. त्या अनुषंगानं राज्य महिला आयोगाच्या वतीनं 'पुश' प्रशिक्षण कार्यशाळांचं आयोजन करण्यात येत आहे. डिसेंबर अखेरपर्यंत हे प्रशिक्षण पूर्ण होऊन महिलांसाठी छळासंदर्भात जाणीवजागृती असलेल्या प्रशिक्षकांची एक मोठी फौज या माध्यमातून तयार होणार आहे. हे प्रशिक्षण पाच टप्प्यात पूर्ण केलं जाणार असून २ लाख प्रशिक्षक तयार करण्याचं ध्येय आयोगानं ठेवलं आहे. आणि ही एक विश्वविक्रमी मोहीम ठरेल. दरम्यान या कार्यक्रमातंर्गत एकाच दिवशी या विषयासंबंधाने राज्यातील साडे तीन हजारांहून अधिक महाविद्यालयांमधून १८ लाख विद्यार्थ्यांना माहिती देण्यात आली.

Women must become independent, empowered & safe!

While on one hand women strived to become independent and empowered, on the contrary, the concern of their safety and security has increased. To protect women from sexual abuse at their working places and to spread awareness about the implementation of the concerning law, People United Against Sexual Harassment i.e. PUSH is an initiative crafted by the Commission.

The Sexual Harassment of Women at Workplace (Prevention, Prohibition and Redressal) Act, 2013, was mainly derived from and superseded the Vishakha Guidelines for prevention of sexual harassment introduced by the Supreme Court of India. Both the Act and the Vishakha guidelines are frequently misconstrued as being in favour of women. It is a predominant apprehension of most men that the powers provided by the new law can be used lethally by ill-willed women to destroy careers and hard-earned reputation. In fact, the law aims to equip organisations to handle a workplace-related evil, not give women undue power or to put men in fear. The law aims at punishing the guilty (irrespective of the gender). The Sexual Harassment Act requires an employer to set up an 'Internal Complaints Committee' (ICC) at each office or branch having more than ten employees of any gender. The government is in turn required to set up a 'Local Complaints Committees' ("LCC") at the district level to investigate complaints regarding sexual harassment from establishments where the ICC has not been constituted on account of the establishment having less than ten employees or if the complaint is against the employer.

#PUSH

Internal Complaints Committees (ICCs) are required to properly weigh relevant facts and exercise decision-making skills while deciding cases. Legally, the punishment for filing a false complaint can be as serious as the punishment for committing sexual harassment itself.

The challenge, of course, in this law is setting up ICC which is capable of performing this function.

Through the Commission, PUSH involves setting up of Internal Complaint Committee (also referred as Vishakha Samiti) to redress sexual harassment matters at workplaces like schools, colleges, government offices, private and corporate sector offices, etc. People in various organisations will be trained and equipped with complete knowledge about the laws related to sexual harassment of women and know-how of its implementation, is already done through PUSH. PUSH is directing the enforcement of compliance and implementation of the law through the ICC so that it is ensured that organisational mechanisms to identify and redress sexual harassment are functional, are being used and being perceived to be functional by employees. The State Commission for Women is organising workshops to prepare said trainers till December this year. The is commission believes that a significant number of people will be trained through PUSH, across the State.

The training is conducted in five-stage training and targets developing two lakh trainers, which, perhaps will be a record per se.

Addressing the public meeting on "Push" in Nagpur.

Mrs. Rahatkar's visionary thoughts - a right "Push" in the right direction.

Massive public response to the commission's "Push" program

Creating awareness amongst parents and students about "Push" and relevant women laws.

‘पुश’चा पहिला टप्पा : महाविद्यालय

राज्यातल्या १५ पैकी ११ विद्यापीठातल्या ३ हजार ५०० महाविद्यालयांमध्ये ‘पुश’ उपक्रमाअंतर्गत १५ हजार प्राध्यापकांना प्रशिक्षण देण्यात आलं आहे. २७ फेब्रुवारी २०१७ रोजी एकाच दिवशी राज्यात विविध ठिकाणी १८ लाख विद्यार्थ्यांनी ‘पुश’ उपक्रमाअंतर्गत यासंबंधातील कायद्याची माहिती करून घेतली. एखाद्या उपक्रमाचं एकाच दिवशी इतक्या मोठ्या संख्येनं माहितीस घेतल्याची ही पहिलीच वेळ होती. या प्रशिक्षणात तज्ज्ञांनी कौटुंबिक हिंसाचार, विशाखा समितीचे निकष आणि कार्य, पोलिसांचं सहकार्य आदी गोष्टींची सविस्तर माहिती दिली.

First Stage of PUSH: Universities and Colleges

Around 15,000 teachers in 3,500 colleges in 11 of the 15 Universities in the state have been trained under PUSH. Almost 18 lakh students were educated about the law at different places across the state in one single day on 27th February 2017. It was the first ever occasion on which a large number of students have imparted knowledge on one common topic, across the State, on the same day. The training topics included domestic violence, parameters of Vishakha Committee, and seeking help from the Police, etc.

Mrs. Rahatkar inspiring the students at Vivekanand College, Aurangabad.

Inauguration of the “College Awareness Drive” for “Push” with Shri. Pravin Ghuge and principal & dignitaries.

Students engrossed in Mrs. Rahatkar’s talks

Women lecturers and girl students listening attentively.

Students with Mrs. Rahatkar in an informal session.

Mrs. Rahatkar inspiring the students at Vivekanand College, Aurangabad.

Students engrossed in Mrs. Rahatkar's talks

Lecturers and girl students listenting attentively.

Authorities welcoming Mrs. Rahatkar along with Kanchantai Gadkari at Sant Gadgebaba University, Amaravati

Authorities from Mumbai University welcoming Mrs. Rahatkar along with Dr.Molwane in Push Prog. at Mumbai University

Mrs. Rahatkar giving speech on Push Prog. in Mumbai University

Dr. Molwane presiding the prog. on Push in Solapur University

Observed massive Responce of women lecturers and students in Push prog. in SNDT University.

Lecturers and students listenting attentively to Mrs. Rahatkar at Godwana University, Gadchiroli

‘पुश’चा दुसरा टप्पा : शासकीय कार्यालय

कामाच्या ठिकाणी होणारा लैंगिक छळाला प्रतिबंध करण्यासाठी ‘पुश’ कार्यक्रमाअंतर्गत प्रशिक्षण कार्यक्रम राबविण्यात येत आहे. लैंगिक छळा संदर्भात दाद मागण्यासाठी गठीत करण्यात आलेल्या तक्रार निवारण समितीच्या सदस्यांना ‘पुश’ उपक्रमाअंतर्गत जिल्हा, शहर आणि तालुका स्तरावरील विविध शासकीय आस्थापनांमध्ये प्रशिक्षण दिलं जात आहे. आजपर्यंत मराठवाडा, नाशिक, अमरावती आणि नागपूर या विभागातील सर्व शासकीय आस्थापनांमधील अंर्तगत तक्रार निवारण समितीच्या सदस्यांचे प्रशिक्षण पूर्ण झाले आहे. उर्वरित भागांमध्येही प्रशिक्षण कार्यक्रमांचं नियोजन पूर्ण झालं असून शासकीय आस्थापनांमध्ये २५ हजार प्रशिक्षित व्यक्ती तयार करण्याचं ध्येय ठेवण्यात आलं आहे.

Second Stage of PUSH: Government Offices

To curb the cases of sexual harassment at the workplace, the Internal Complaint Committee is set up is government offices also. Through PUSH, Members of the ICC in the government offices are given training on District, City and Tehsil levels. So far the training has been provided in government offices in the region of Marathwada, Nashik, Amravati and Nagpur. The training program has been scheduled for remaining parts of the state, which aims to train 25,000 individuals in government offices.

‘पुश’चा तिसरा टप्पा : प्राथमिक व माध्यमिक शाळा

प्राथमिक व माध्यमिक शाळांमध्येही मुलींचा लैंगिक छळ होत असल्याच्या अनेक घटना समोर येतात. त्या पार्श्वभूमीवर शाळेतील मुलींना या बाबत सजग करण्याचं आणि प्राथमिक व माध्यमिक शाळांमध्ये ‘तक्रार निवारण समिती’ अर्थात ‘विशाखा’ समिती गठित करून त्याची अंमलबजावणी योग्य प्रकारे करण्यासाठी प्रशिक्षकांची फळी तयार करण्याचं काम या टप्प्याद्वारे केलं जाणार आहे.

Third Stage of PUSH: Primary and Secondary Schools

Incidents of sexual abuse of girl students in primary and secondary schools have been reported many times. With that issue being raised more than before, the Commission plans to hold awareness raising drive for the girls' student in schools. The Vishakha Committees are also being set up in the primary and secondary schools to prepare a team of trainers to spread awareness about the laws related to women.

‘पुश’चा चौथा टप्पा : खाजगी कंपन्या

एखाद्या नोकरदार महिलेवर कामकाजाच्या ठिकाणी लैंगिक छळवणुकीचा प्रकार घडला, तर संबंधित व्यक्तीविरुद्ध कायदेशीर कारवाई करण्याची जबाबदारी व पीडित महिलेला सर्व प्रकारे मदत करण्याची जबाबदारी संबंधित खाजगी कंपन्यांच्या मालकांवर व अधिकाऱ्यांवर असते. त्यामुळंच अशा कंपन्यांमध्येही ‘तक्रार निवारण समिती’ची स्थापना करणे कायद्यानुसार बंधनकारक करण्यात आले आहे. या समितीची स्थापना आणि समिती सदस्यांना पीडित महिलेला न्याय मिळवून देण्यासाठी करण्यात येणारी मदत याबाबत प्रशिक्षण देण्याचे महिला आयोगाने नियोजन केले आहे. तसेच लैंगिक छळ म्हणजे काय, त्याबाबतची माहितीही सर्व कर्मचाऱ्यांपर्यंत पोहोचविण्याची जबाबदारी संबंधित कंपनीवर सोपविण्यात आली आहे.

Fourth Stage of PUSH: Private companies

The owners or the employer of an office or a company owes up the responsibility to take legal action and help the woman victim in redressal of her matter. Hence it is mandatory for the private companies and offices to set up an ICC. The Commission has planned orientation and training programmes for setting up of the committee and its working in these offices. Also, the onus of creating awareness about this law, amongst all the employees, is put on the companies.

'पुश'चा पाचवा टप्पा : कॉर्पोरेट कंपन्या

अलीकडच्या काळात 'कॉर्पोरेट' हे एक नवं 'वर्क कल्चर' विकसित झालं आहे. या कॉर्पोरेट क्षेत्रातही महिलांवर अत्याचार होण्याचे प्रकार वारंवार घडताना दिसत आहेत. त्यामुळंच तिथंही लैंगिक छळास प्रतिबंध करण्यासाठी 'तक्रार निवारण समिती' गठित करून समिती सदस्यांना व सर्व कर्मचाऱ्यांना प्रशिक्षण देणे बंधनकारक करण्यात आले आहे. या कंपन्यांमध्ये कोणत्याही महिलेचा छळ झाल्यास तिला मदत करण्याची आणि छळवणूक करणाऱ्यावर कायदेशीर कारवाई करण्याची त्याची जबाबदारी ही संबंधित अधिकाऱ्यांवर येते. ही जबाबदारी नेटानं पार पाडण्यासाठी राज्य महिला आयोगातर्फे कॉर्पोरेट कंपन्यांसाठी 'पुश' अंतर्गत प्रशिक्षण कार्यक्रम घेण्याचे नियोजन करण्यात आले आहे.

Fifth Stage of PUSH: Multi-National Companies

Multi-National Corporations (MNCs) hold a clout in the market but are frequently seen defying norms with impunity when it comes to their own women staffers complaining of sexual harassment at workplace. Hence, it is mandatory for the MNCs to set up an ICC and train its members to effectively deal sexual harassment matters and thwart possible sexual abuse of women employees. The MNC and its authorities have the responsibility to help the victim and take legal action against the abuser. To enforce the law and sensitise MNC employees about the issue, the Commission under PUSH has planned training programmes to be conducted here.

आयोगाचा 'स्वधिकार' (स्युमोटो)

राज्यघटनेने राज्य महिला आयोगाला काही घटनादत्त अधिकार दिले आहेत ज्याचा उपयोग सामान्यांच्या हितासाठी केला जातो. त्यापैकीच आयोगाचा एक अधिकार म्हणजे suo motu (स्युमोटो) म्हणजेच 'स्वधिकार'. म्हणजेच एखाद्या प्रकरणात आयोग तक्रारदार, पिडितांच्या आणि समाजाच्या हितार्थ काही ठोस कृती करणे आवश्यक असल्यास, संबंधीत विभाग, यंत्रणा वा अधिकाऱ्यांकडून कायद्याचे पालन होत नाही असे लक्षात आल्यास, एखाद्या कार्यवाहीत धोरणानुसार व संबंधीत तरतूदींची पूर्तता होत नाही असे लक्षात आल्यास आयोग स्वतः अशा प्रकरणात संवेदशीलपणे लक्ष घालून यासंबंधीचा अर्ज दाखल करवून घेऊ शकतो. राज्य महिला आयोगाने अनेक संवेदनशील प्रकरणात स्युमोटो दाखल करून त्यात लक्ष घातले आहे. त्यांपैकी काही प्रकरणांचा उल्लेख खालीलप्रमाणे करता येईल..

१. ठाणे कारागृहात महिला कॉन्स्टेबलला तिचे कर्तव्य बजावत असताना मारहाण करण्यात आली होती. महिला आयोगाने हि बाब लक्षात आल्यानंतर तातडीने स्युमोटो प्रकरण दाखल करून घेतले. पोलीस हे कायद्याचे रक्षक असतात आणि अशा पोलिसांना आपले काम करत असताना मारहाण करून त्यांचे मनोबल खच्चीकरण केले जाणे हि अत्यंत गंभीर बाब आहे.

२. अभिनेता सलमान खान प्रकरण - प्रसिद्ध अभिनेता सलमान खानने आपल्या 'सुलतान' नामक चित्रपटाच्या प्रमोशनच्या वेळी आपल्या मुलाखतीत एका प्रश्नाच्या उत्तरात 'बलात्कारपिडीत महिलेप्रमाणे आपल्या भावना आहेत..' असे वक्तव्य केले होते. या बलात्कारपिडीतसंबंधी केलेल्या चुकीच्या विधानाची गंभीरता लक्षात घेऊन महिला आयोगाने हजर राहण्याचे आदेश दिले होते. हे वक्तव्य म्हणजे महिलांसाठी अपमानकारक आणि हीन दर्जाचे वक्तव्य असल्याचे मानत आयोगासमोर आपल्या स्वधिकाराने बोलावून आपली भूमिका स्पष्ट करण्याचे आदेश काढले होते.

३, मंजुळा शेट्ये प्रकरण - भायखळा महिला कारागृहात कैदी मंजुळा शेट्ये हिला तुरुंग प्रशासनाने अमानुष मारहाण केली आणि त्यातच तिचा दुर्दैवी मृत्यू झाला. प्रसारमाध्यमांमध्ये आलेल्या या वृत्ताची दखल घेत महिला आयोगाने मंजुळाच्या हत्येप्रकरणी स्युमोटो दाखल करत प्रकरणाची चौकशी सुरू केली. आयोग या प्रकरणाचा स्वतंत्र तपास देखील करत आहे. या घटनेनंतर भायखळा कारागृहात मोठ्या प्रमाणात इतर महिला कैद्यांनी बंड पुकारून कायदा व सुव्यवस्था हातात घेतली होती. म्हणूनच महिला आयोगाच्या अध्यक्षा विजया रहाटकर ह्यांनी तातडीने भायखळा कारागृहास भेट दिली आणि सर्व महिला कैद्यांशी संवाद साधून त्या सुरक्षित असल्याचा विश्वास दिला.

Suo Motu Powers

The Women's Commission has been entrusted with the function to look into complaints and take suo motu notice of matters relating to deprivation of women's rights, non-implementation of laws enacted to protect women and to achieve objective of equality, and also in case of non-compliance of policy decisions and guidelines aimed to ensure welfare and providing relief, and taking up the issues arising with such matters with appropriate authorities.

Important cases amongst many others of which cognizance was taken in the scope of this power are noted:

1. In Thane Prison, a lady constable while discharging her public functions and duties, was abused by a man. In this case, on the ground that the Police are 'guardian of law' and that even they need protection if somebody obstructs them in the discharge of their duties and moreover, abuses them and bring their morale down, the case was taken up suo motu.

2. Salman Khan Case: Actor Salman Khan was summoned before the Commission over his 'rape' remark during a promotion for his Movie Sultan. Khan, in an interview, said that he "felt like a raped woman" during Sultan's shooting. This derogatory remark to the dignity of Women was the basis to take up the case Suo Motu.

3. Manjula Shete Case: In an unfortunate incident in the Byculla Jail, where the prisoner Manjula Shete was beaten to death, by six prison staffers was serious and grave. On basis of Media Reoprt of this incidant, this matter was taken up Suo Motu to monitor the investigation of the case and for further proceedings. The Commission is forming a special investigation team (SIT) to probe the murder and the following rioting. Mrs Rahatkar, the Chairperson of the Commission, personally visited the Prison, to calm and a have dialogue with other inmates in the prison who instigated riots inside the prison, following Shete's death.

There are many other cases wherein suo motu notice was taken in the enforcement of law and order, and protection of women's rights and dignity.

‘जेंडर बजेट’

सर्वसाधारपणे महसुली नियोजनात महिला व मुलींच्या हितार्थ व समानतेच्या दृष्टीने याबाबी तपासून घेण्याचा व सकारात्मक पद्धतीने धोरण व योजनांमध्ये समाविष्ट करून प्रत्यक्ष अंमलबजाणी करणे म्हणजे जेंडर बजेटिंग होय. या प्रयत्नांत शासनाच्या धोरणांचा, गरजांचा अभ्यास व प्राधान्यक्रमाचा महिला आणि पुरूषांवरील योजनांच्या तरतूदीत कसा परिणाम होतो हे पाहिले जाते. तसेच योजना व प्राधान्यक्रमांचे नियोजन, मंजुरी, अंमलबजावणी, अवलोकन, तौलोनिक अभ्यास व त्याचा स्त्रोतांचा लेखाजोखा याचा अभ्यास जेंडर बजेटिंगमध्ये केला जातो.

‘जेंडर बजेटिंग‘ हे योजना व धोरणांच्या अंमलबजावणीसाठीचे एक प्रभावी साधन आहे. ह्यावर ठोस प्रयत्न म्हणून आयोगाने पुणे येथे जेंडर बजेटिंग वर कार्यक्रम आयोजित केला. महाराष्ट्र सरकारसह महिला विषयावर काम करणाऱ्या अनेक सामाजिक व स्वयंसेवी संस्था आणि संशोधकांना राज्यभरातून आयोगाने एकाच व्यासपीठावर आणून जेंडर बजेटिंगबाबत विस्ताराने अनेक मुद्यांवर विचार केला व चर्चा घडवून आणली. या महत्त्वपूर्ण कार्यक्रमाला राज्याचे अन्न व सार्वजनिक पुरवठा, ग्राहक संरक्षण मंत्री व पुण्याचे पालकमंत्री मा. श्री. गिरीष बापट हे उपस्थित होते. योजना व धोरणांमधूनच महिलांना समानतेने अधिकार मिळावेत यासाठीचा आयोगाचा हा एक प्रामाणिक प्रयत्न.

Gender Budgeting

The gender budgets are an attempt to assess government priorities as they are reflected in the budget and examine how they impact women and men. It refers to the process of conceiving, planning, approving, executing, monitoring, analysing and auditing resources in a gender-sensitive way. It involves analysis of actual expenditure and revenue (usually of governments) on women and girls as compared to expenditures on men and boys. It helps Governments to decide how to make policies, adjust and reprioritize.

Gender budget is a tool for effective policy implementation where one can check if the allocations are in line with policy commitments and are having the desired impact. To bring women at an equal level in the policy making the commission held a comprehensive discussion in Pune, on gender budgeting with the involvement of the Government, NGOs and researchers from across the State. Cabinet Minister for Food, Civil Supplies and Consumer Protection, Food and Drugs Administration and Parliamentary Affairs in Government of Maharashtra Honourable Girish Bapat was present in the discussion.

कामाच्या ठिकाणी लैंगिक छळासंबंधी कायद्यासंदर्भात परिसंवाद

महाराष्ट्र राज्य महिला आयोग, राष्ट्रीय महिला आयोग व सीआयआयचा भाग असलेल्या 'इंडियन वुमेन नेटवर्क' च्या संयुक्त विद्यमाने कामाच्या ठिकाणी लैंगिक छळासंबंधी कायद्यासंदर्भात परिसंवादाचे आयोजन केले होते. राज्याचे अर्थ मंत्री मा. श्री. सुधीर मुनगंटीवर या परिसंवादाला प्रमुख पाहुणे म्हणून उपस्थित होत. यावेळी विविध पैलूंवर विस्ताराने चर्चा झाली.

Interactive Workshop on 'Prevention of Sexual Harassment at Workplace' at CII

The Maharashtra State Commission for Women (MSCW) along with the National Commission for Women in partnership with CII Indian Women Network (IWN) had organised a seminar on "Prevention of Sexual Harassment of Women at Workplace" in November 2016, in Mumbai.

Cabinet Minister of Finance, Planning, and Forest Departments in the Government of Maharashtra Honourable Sudhir Mungantiwar was the Chief Guest in this interactive workshop.

Mrs. Rahatkar warm welcoming the Finance Minister Shri. Sudhir Mungantiwar in Conference.

Finance Minister Shri. Sudhir Mungantiwar inaugurate the Conference.

Mrs. Rahatkar put the strong role of the commission in Conference.

महाराष्ट्र राज्य महिला आयोगाची कार्यपद्धती

राज्य महिला आयोगाकडे दररोज शेकडोंच्या संख्येने तक्रारी येतात. महिलांशी संबंधीत विविध मुद्द्यांचा या तक्रारींमध्ये समावेश असतो. या तक्रारदार महिला आयोगाकडे आपली समस्या सुटेल व आपल्याला न्याय मिळेल या आशेने येतात.

पिडित व तक्रारदार महिलेस लवकरात लवकर न्याय मिळावा यासाठी प्रकरणे वेळेत निकाली काढणे गरजेचे ठरते. म्हणूनच संबंधीत तक्रारींचा जलद गतीने न्यायनिवाडा व्हावा यासाठी आयोग तत्पर आहे. हा न्यायनिवाडा किंवा महिलांशी निगडित अनेक समस्या सोडवण्यासाठी अनेक वेळा इतर शासकीय विभाग व यंत्रणांच्या मदतीची आवश्यकता असते.

जेव्हा एखादी तक्रार आयोगाकडे नोंदविली जाते त्यावेळी सर्वप्रथम या प्रकरणांचा गुंता समन्वयाने, समुपदेशनाने सोडविला जावा असा आयोगाचा प्रयत्न असतो. यासाठी आयोगातील समुपदेशक कसोशीने प्रयत्न करतात. मात्र जेव्हा समन्वयाने प्रश्न सुटत नाहीत असे लक्षात येते तेव्हा आयोग त्यावर सुनावणी घेऊन कारवाई करतो. आयोगाने अंतर्गत कार्यपद्धतीसाठीची नवीन नियमावली तयार केली असून त्याची अंमलबजावणी लवकरच सुरु होईल.

Approach of the Maharashtra State Commission for Women

The number complaints received by the Commission daily is generally in hundreds. It creates a hefty number of cases per month relating to various issues of women. These women who come to the Commission with high hopes to get redressal of their problems and grievances. The Commission has adopted various means and got these women help and redressal. As they say 'justice delayed is justice denied' the timely disposal of cases is crucial to delivering justice. For speedy disposal of matters, there are times where the involvement of other authorities of the government is warranted and needed. The Commission has been timely directing such to the appropriate authorities. Also, whenever a case is registered we insist on the counselling in the matter at the Commission's counselling section to solve the issue amicably but when unresolved, legal action and hearings are conducted over it. It would be important to note here that the Commission has drafted regulations and rules for internal procedure and disposal of business at the Commission, for more efficient working.

Mrs. Rahatkar inaugurate the seminar

Mrs. Amruta Fadanvis

Mrs. Rahatkar put the Commission opinion in her speech.

Maharashtra State Women's Commission hosted a seminar inviting public opinion before drafting of new women's policy. The seminar had representatives from Seven states Madhya Pradesh, Gujarat, Rajasthan, Goa & Diu –Daman. Mrs. Amruta Fadanvis, Ex. DGP Mr. Pravin Dixit & other dignitaries & state representative gives the valuable points for women's policy.

Mrs. Rahatkar always give a preference to resolve the women`s & girls problems. unfortunate incident happned in like Kopardi & Masuchiwadi (Dist. Sangli). She visit both places and appel to all women`s & girls have to be a brave.

'ट्रिपल तलाक' समस्यांविषयी चर्चासत्रांचं आयोजन

सुखाने संसार करत असताना अचानक पती फोनवरून 'ट्रिपल तलाक' घेतो आणि त्या महिलेचे संपूर्ण आयुष्य बदलून जाते. अशा मौखिक तलाक, हलाला, बहुपत्नीत्वाच्या समस्यांमुळं महिलांवर खूप अन्याय होत आहेत, या समस्यांतून बाहेर पडण्यासाठी अनेक महिला महिला आयोगकडे तक्रारी घेऊन येत असतात. त्यांना न्याय देण्यासाठी आणि त्यांच्या पाठिशी खंबीरपणे उभे राहण्यासाठी महिला आयोग सक्षम आहे. 'ट्रिपल तलाक' ही समस्या व त्यावर उपाययोजना करण्यासंदर्भात राज्यात विविध ठिकाणी चर्चासत्रांचं आयोजन करण्यात आलं होतं. या प्रथेला आळा बसावा आणि महिलांवर होणारा अन्याय थांबावा, त्यांना न्याय मिळावा, यासाठी महिला आयोगाचं व्यासपीठ महिलांच्या सोबत आहे, याबाबत जनजागृती करण्यासाठी या कार्यशाळा/चर्चासत्र आयोजित केलं गेलं. महाराष्ट्र राज्य महिला आयोग आणि भारतीय मुस्लिम महिला आंदोलन यांच्या संयुक्त विद्यमाने काही ठिकाणी या कार्यशाळा पार पडल्या. महिला आयोगानं आयोजित केलेल्या सगळ्याच कार्यक्रमांना मुस्लिम महिलांनी मोठ्या प्रमाणावर प्रतिसाद दिला. या विषयाच्या अनुषंगानं सल्ला-समुपदेशनाचंही काम आयोगातर्फे आम्ही करत आहोत. ही प्रथा बंद व्हावी, या मागणीसाठी तयार केलेल्या अर्जावर १ लाख मुस्लीम महिलांनी सह्या केलेल्या आहेत. या आकडेवारीवरून या समस्येचं गंभीर स्वरूप आणि दाहकता लक्षात येऊ शकेल.

‘Triple Talaq'

Instances of triple talaq, for reasons whatsoever, violates the right to equality of women, as well as their dignity. Such unilateral cessation of the divine relationship throws the women's life out of gear, suddenly. Women have been inflicted with injustice through practices of oral talaq, halala and polygamy. Many women have approached the Commission to redress this issue. The Commission has resolved to support the victims of this practice staunchly. To take concrete steps to help victims, the Commission organised discussions in different parts of the state to spread awareness about triple talaq and measures available to address the issue. The Commission in collaboration with Bharatiya Muslim Mahila Andolan organised workshops on the subject at some places. Muslim women participated in the workshops in large numbers. The Commission also provides guidance and advice on the issue. Around 1 lakh Muslim women have signed a petition demanding a complete ban on the practice of triple talaq. The number of signatories is per se a measure showing the gravity and seriousness of the issue.

Watering the seeds of social change - Mrs. Rahatkar inaugurating the “Triple Talaq” programme in Mumbai.

The number speaks - women at the “Triple Talaq” programme

Mrs. Rahatkar discussing inclusive development of muslim women.

Mrs. Rahatkar at the “Bharatiya Muslim Mahila Andolan” programme accompanied by member secretary Dr. Manjusha Molwane

A member of “Bharatiya Muslim Mahila Andolan” apprising Mrs. Rahatkar of the muslim women’s plight.

ॲसिड हल्ल्यातील पीडितांसाठी ‘सक्षमा’ उपक्रम

महिला-मुलींवर ॲसिड हल्ला केल्यामुळं ओळख हरवलेल्या मुली व महिलांच्या व्यथा सर्वांना सुन्न करणाऱ्या आहेत. हताश आणि निराश आयुष्य जगणाऱ्या मुलींनी ‘आमच्या आयुष्यात कधी काही चांगलं होईल का?’, हा प्रश्न या मुलींनी आम्हाला विचारला. त्यावेळी या मुलींसाठी काय करता येईल, याचा विचार करता करता ‘सक्षमा’ नावाचा उपक्रम आकाराला आला. ‘राज्य महिला आयोग’ आणि ‘दिव्याज फाऊंडेशन’च्या वतीनं ॲसिड हल्ल्यातील पीडित महिलांना जगण्याची उमेद देण्याचं काम ‘सक्षमा’द्वारे केलं जात आहे. या मुली-महिलांवर उपचार व त्यांची कॉस्मेटिक सर्जरी करणं, त्यांना नोकरी मिळवून देणं, मानसिक सल्ला देणं, मानसोपचार करणं अशा उपक्रमांतून या मुली-महिलांना ‘सक्षमा’द्वारे साहाय्य केलं जातं. पीडित मुली-महिलांना तीन लाख रुपये नुकसान भरपाई मिळायची, आता ही भरपाई पाच लाख रुपयांपर्यंत व त्यानंतर दहा लाखांपर्यंत आमच्या प्रयत्नातून वाढविण्यात आली आहे. आयोगाच्या शिफारशी स्वीकारत मा. मुख्यमंत्री श्री. देवेंद्र फडणवीस यांनी या पिडितग्रस्तांना भरीव अशा मदतीचा निर्णय जाहीर केला. अशी भरीव मदत करणारे महाराष्ट्र देशातील पहिले राज्य आहे. याचा आयोगाला आनंद आहे. या सर्व ॲसिड हल्ला पिडितांना आयोगाच्या माध्यमातून नोकऱ्या मिळाल्या आहेत व त्या स्वयंपूर्ण होत आहे. त्यांना आर्थिक मदतही दिली आहे आणि काही जणींवर शस्त्रक्रिया देखील केल्या गेल्या आहेत. खासगी संस्थेच्या माध्यमातून एक ॲसिड हल्ला पिडितेला घर देखील मिळाले आहे. या कार्यक्रमानंतर तिघा जणींचे लग्न देखील झालेले आहे. ॲसिड पिडितांची दुसरी पिढी असलेल्या मुलांचे शाळा आणि कॉलेजचे मोफत प्रवेश आयोगाने करून दिले आहेत. पु.ना. गाडगीळ सांगली आणि राज्य महिला आयोगानं एकत्र येऊन एक अनोखा उपक्रम राबविला. या मुली त्यांच्या जाहिरातींमध्ये दागिन्यांच्या ब्रँड ॲम्बॅसिडर म्हणून सर्व महाराष्ट्रात झळकल्या. या मुलींचा आत्मविश्वास वाढावा म्हणून सेलिब्रिटींबरोबर एका रॅम्पवॉकचंही आयोजन करण्यात आलं होतं.

Sakshama: Initiative to support victims of acid attacks

The stories of the victims of acid attack survivors left us all in distress. A simple question from them 'would we be able to live a normal life?' did not have that simple answer. After mulling over the issue, we came up with a solution and launched initiative and platform names Sakshama for the acid assault survivors. Sakshama initiative by the Commission along with Divyaj Foundation is inspiring confidence and giving a ray hope to the survivors of this attack. Various aids like medical treatment and cosmetic surgeries, providing employment, counselling, etc. are provided to these victims. Earlier acid attack victims were given compensation of Rupees Three Lakh. Considering the recommendations of the Commission, Honourable Chief Minister Shri Devendra Fadnavis very positively, with immediate effect, increased the compensation first to Rupees Five Lakh and later to Rupees Ten. We feel content to note that Maharashtra has become the first state in the country to provide such financial assistance to such victims. In association with PNG jewellers, the Commission organised a special event in which PNG not only designed special ornaments for the victims but also held a photo shoot and promoted these victims as the brand ambassadors of PNG. It was to signify that the beauty of heart, soul and spirit is far more than the external beauty. The Commission takes pride to have been working for the betterment of the acid attack survivors who we call the 'victors'. Also, a ramp walk (named confidence walk) was organised for them along with celebrities. The Commission has provided these survivors with financial assistance and employment. Some of them are given medical treatment, and cosmetic surgeries are performed by the best of the doctors in the fraternity. One of the victims is also given a house to stay with the help of an associate of the Commission. The Commission has also helped the kids of the victims to seek admissions in the schools and colleges, free of cost. We, at Commission, were happy and thrilled to have witnessed and helped three acid attack survivors get into a wedlock through Sakshama.

CM Shri. Devendra Fadnavis, Mrs. Amruta Fadnavis, Mrs. Usha Kakade & Mrs. Viajaya Rahatkar at the "Sakshama" event.

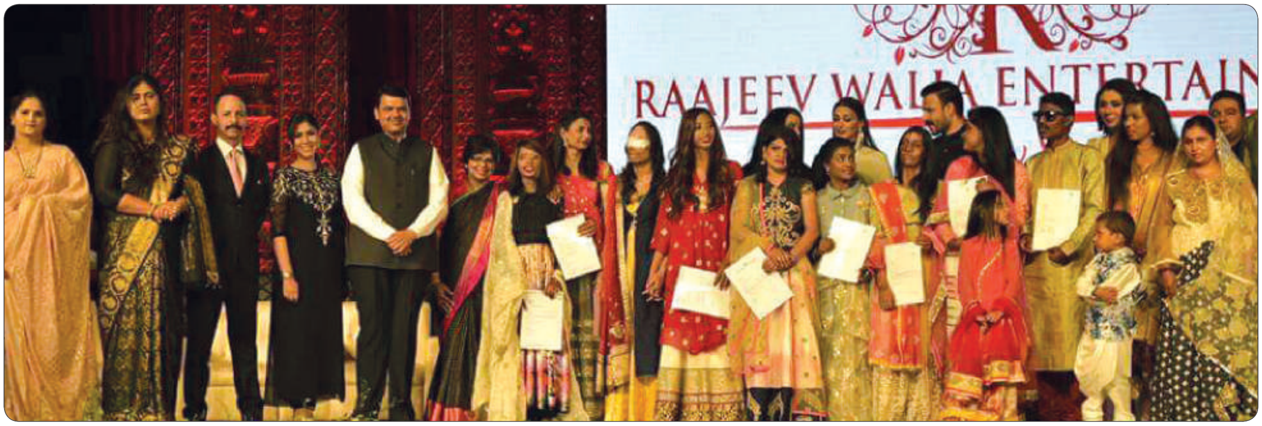

CM Shri. Devendra Fadnavis with the victoriuous tribe of the acide attack victims at the programme.

CM Shri. Devendra Fadnavis inaugurating the rampwalk organized for acid attack victims with special ornaments designed by PNG Jewellers

Noted Film Director Shri. Subhash Ghai lighting the lamp in the presence of CM Shri. Devendra Fadnavis and Mrs. Pankaja Munde

Mrs. Rahatkar at the "Sakshama" event.

Mrs. Rahatkar with an acid attack victor.

CM Shri. Devendra Fadnavis and actress Juhi Chawla at the “Sakshama” function by Victory Arts Foundation.

Mrs. Pankaja Munde walking the ramp with an acid attack victor

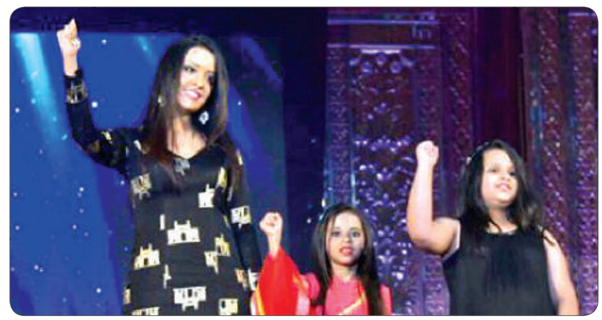

Mrs. Amruta Fadnavis and her daughter on the ramp.

Special PNG Advertisement saluting the acid attack victors for their strength, courage and valor.

Mumbai Muncipal commissioner Ajoy Mehta with victor

CP Padsalgikar with acid attack victor and her son

Mrs. Rahatkar, Mrs. Fadnavis with bollywood stars Sakshi Tanvar, Sonali Bendre, Vivek Oberoi, Hema Malini and others.

सुरक्षित वातावरणनिर्मितीसाठी 'निर्भया' आणि 'पोलिस सखी'

विनयभंग, छेडछाडीच्या अनेक घटना आपल्या अवतीभोवती घडताना पाहतो. या घटनासंदर्भात असणारं कलम ३५४ खालील गुन्हे दाखल होतात. या गुन्ह्यांना वेळीच आवर घातला तर मोठ्या अत्याचाराला वेळीच रोखणं शक्य होईल, ही भूमिका राज्य महिला आयोगानं घेतली आहे. महिलांवरील अत्याचाराचा प्रश्नही मोठा गंभीर आहे. महाराष्ट्रात स्त्री-पुरुष समता आणि महिला सुरक्षा हा दैनंदिन संस्काराचा भाग झाला पाहिजे.

तेलंगणा राज्य पोलिसांच्या धर्तीवर महिलांवर होणारे अत्याचार, छेडछाडीचे प्रकार यांच्या समूळ उच्चाटनासाठी कोल्हापूर परिमंडळाचे विशेष पोलिस महानिरीक्षक विश्वास नांगरे- पाटील यांच्या संकल्पनेतून 'निर्भया' पथकाची निर्मिती करण्यात आली आहे. स्वयंस्फूर्तीने काम करणाऱ्या स्वयंसेवी संस्थांनाही यात सहभागी करून घेतले जात आहे.

या प्रकल्पाअंतर्गत मुलींची छेडछाड करणाऱ्या व्यक्तीचे चित्रीकरण करून त्याच्या घरातील आई-पत्नी-बहीण व घरातील आदी महिलांना दाखविण्यात येते तसेच त्याने पुन्हा असे वाईट वागू नये म्हणून त्याचे समुपदेशन करण्यात येते. प्रत्येक व्यक्ती आपल्या प्रतिष्ठेला जपण्याचा प्रयत्न करतो. आपण केलेल्या कृतीतून आपल्या प्रतिष्ठेला काळीमा लागणार याविचारामुळे वाईट वृत्तीचे पुरूष अशा कृती करायला धजावणार नाहीत. या उपाययोजनांमधून मुली व महिलांच्या छेडछाडीच्या प्रकरणांना आळा बसत आहे. हा 'निर्भया' प्रकल्प महाराष्ट्र राज्यात यशस्वीपणे राबविण्यासाठी राज्य महिला आयोग या संबधित विभागाच्या पाठीशी उभा आहे. निर्भया उपक्रमाप्रमाणेच नागपूरमध्ये १२७ हून अधिक वसतिगृहात राहणाऱ्या ८ हजारांहून अधिक मुलींच्या संरक्षणार्थ पोलिसांनी 'बडी कॉप' म्हणजे 'पोलिस सखी' या उपक्रमाचा प्रारंभ केला आहे. पुण्यामध्येही पोलिस विभागातून असा उपक्रमासाठी प्रयत्न झाला आहे. अशा उपक्रमांना प्रोत्साहन देण्याची भूमिका महिला आयोगाची आहे.

‘Nirbhaya' and 'Buddy Cop' for women safety

Every day many incidents of eve teasing are reported in our cities. Such offences are registered under the section 354 of the relevant law. The Commission is of the view that if the cognizance of such offences is taken timely and dealt firmly, then they can be contained in real time. To imbibe gender equality among the society, the Commission is implementing Nirbhaya, an initiative to eradicate events of atrocities and eve teasing against women. The Commission has set up Nirbhaya teams with the help of state Police. Voluntary organisations have also been roped in for the cause.

The idea of Nirbhaya was mooted by Respected Vishwas Nangre-Patil, Special Director General of Police of Kolhapur circle. The initiative involves filming of the culprit of eve teasing and showing the clip to his family members. Every person is cautious about his status in the society. The act of filming the culprit will send a strong message amongst the men not to tease women and abuse her dignity and respect. The Commission is playing a significant role in implementing the Nirbhaya initiative.

Likewise, in the city of Nagpur, to safeguard more than 8000 girls living in more than 127 hostels, Nagpur Police department has launched an initiative called 'Buddy Cop'. The Commission encourages more of such initiatives and ideas.

Mrs. Rahatkar with Revenue Minister Shri. Chandrakant Patil and IGP Kolhapur region, Shri. Vishwas Nangare Patil at Nirbhaya Campaign ianguration.

Mrs. Rahatkar addresing the functin in presence of IGP Shri. Vishwas Nangare Patil

The brave volunteers of Nirbhaya Brigade.

Mrs. Rahatkar inaugurating the buddy cops initiative with senior police officers in Nagpur

Mrs. Rahatkar flagging the brigade rally.

The lamp of hope - Mrs. Rahatkar with Shri. Vishwas Nangare Patil and Mrs. Neelam Gorhe

Mrs. Neelam Gorhe flagging the Nirbhaya Pathak.

स्वयंसिद्धा

महिलांवर होणारे अत्याचार रोखण्यासाठी मुली-महिलांना स्वसंरक्षणाचे धडे देण्याच्या दृष्टिकोनातून स्वयंसिद्धा योजना सुरू करण्यात आली. स्वयंसिद्धा योजनेमार्फत स्वसंरक्षणाचे धडे देणाऱ्या प्रशिक्षकांकडून हे प्रशिक्षण राज्याच्या विविध भागात, ३६ जिल्ह्यांमध्ये १४४ तालुक्यांमध्ये राज्य महिला आयोगामार्फत हे प्रशिक्षण राबवले गेले. मुलींचा आत्मविश्वास वाढविण्याकरिता व संरक्षणकरिता या उपक्रमाचा मोलाचा उपयोग आहे.

Swayamsiddha

The scheme of Swayamsiddha started with the motive to provide lessons on self-defense to girls and women. The self-defense techniques will enable them to protect and defend themselves in the event of any violence against them, in the public places or at home. The Commission has assigned trainers in all 36 districts of the State and has conducted this training in all these districts.

Mrs. Rahatkar at the “Swaysmsiddha” event in a school. The same is being executed in 144n talukas across 36 districts in Maharashtra

Girls at the school attending the self defance session

Mrs. Rahatkar explaining the importance of self defence to the school girls.

“You have it in you - you are swayamsiddha” - Mrs. Rahatkar tells girl students.

कौटुंबिक हिंसाचार आणि समुपदेशन

राज्यातल्या मोठ्या शहरांपासून अगदी ग्रामीण भागातल्या दुर्गम भागातूनही महिलांवरील कौटुंबिक हिंसाचाराच्या तक्रारींत वाढ होत असल्याचे राज्य महिला आयोगाला आढळून आले आहे. कुटुंबातील वाद, सासू-सासरे, दीर व नवऱ्याशी होणाऱ्या वादातून तक्रारींचे प्रमाण वाढत आहे.

सध्याच्या बदलत्या जीवनशैलीचा परिणाम कौटुंबिक व्यवस्थेवरही होत असल्याचे राज्य महिला आयोगाला आढळून आले आहे. हल्ली नोकरी करणाऱ्या महिलांची संख्या वाढत आहे. त्या काम करताना घरही सांभाळतात. तरीही महिलांकडून घरातल्या कामाच्या अपेक्षा वाढत असल्याचे निरीक्षण आयोगाने नोंदवले आहे. राज्याच्या वेगवेगळ्या भागातून आयोगाकडे दररोज १०० ते १२५ तक्रारी येतात. या आकड्यावरूनच कौटुंबिक हिंसाचाराचे प्रमाण किती वाढते आहे, याचा अंदाज येईल. तक्रार करण्याच्या निर्णयापर्यंत न येणाऱ्या मुली-महिलांची संख्या तर असंख्य आहे. अत्याचार सहन करणाऱ्या महिलांमध्ये जागृती करण्याचं काम महिला आयोगानं हाती घेतलं आहे. राज्याच्या सर्व जिल्ह्यांमध्ये शालेय, महाविद्यालयीन व सार्वजनिक ठिकाणी कार्यक्रम होत आहेत. राज्याच्या ३६ जिल्ह्यांमध्ये हे कार्यक्रम पार पडले आहेत. महिला तक्रारी करण्यासाठी मोठ्या संख्येने पुढं येत आहेत. आयोगाकडे येणाऱ्या तक्रारींपैकी किमान ६० टक्के कौटुंबिक हिंसाचाराच्या असतात. प्रस्थापित यंत्रणेविरोधात तक्रारी करण्यासाठी महिला मोठ्या संख्येने पुढे येत आहेत. मालमत्तेची वाटणी, लिव्ह इन रिलेशनशीपपासून कामाच्या ठिकाणी लैंगिक छळच्या तक्रारीही येत आहेत. खासगी कार्यालयांत बढतीमध्ये डावलल्याच्या तक्रारीही आयोगाकडे येतात. आयोगाकडे तक्रारी घेऊन येणाऱ्या महिलांचे प्रमाण वाढत आहे. कुटुंबात होणाऱ्या भांडणाची कारणेही क्षुल्लक असतात. अनेकदा अहंपणातून भांडणे होतात. नोकरी व कुटुंब अशा दोन्ही ठिकाणी कामगिरी बजावणे अशा दोन्ही ठिकाणी महिलांची तारेवरची मोठी करसत असते, त्यामुळे महिलांना कुटुंबाने समजून घेणे गरजेचे आहे.

Domestic violence and Counseling

The Maharashtra State Commission for Women receives a huge number increasing of complaints of domestic violence against women. In this, the increasing number of domestic violence cases filed against in-laws is also huge. These complaints have come from the nook and corner of the State.

The changing lifestyle and the related stresses have affected the family system, largely. A lot of women are pursuing their work and career at par Men but the burden of responsibility to manage household and chores still rests on the woman, causing stress, tension in relationships and affecting her health. The Commission receives about 100-125 complaints of domestic violence from across the state. The figure is per se helps us draw a wider picture of the issue. If this is the number of women approaching the Commission, there equally or even more women who avert complaining, owing up to various social and familial reasons. The Commission is creating awareness among such women. These programmes have been conducted across schools, colleges, community and public places, in all 36 districts of the State. As a result, women in large numbers are coming forward to register their case. Out of the total, almost 60 percent of the complaints received by the Commission fall into to domestic violence category. Other issues involve matters of partition, live-in relationship, harassment at the workplace amongst others. The reasons for inflicting domestic violence are petty, in several cases, and it is important that we, as a society, help and appreciate women for their contribution in the family and at work.

आयोगाच्या सदस्यांचे कार्यक्रम

आयोगाच्या सदस्यांचीही मोलाची साथ! महाराष्ट्र राज्य आयोग महिलांच्या सुरक्षिततेसाठी आणि सक्षमीकरणासाठी विविध उपक्रम राज्यभरात राबवत आहेत. या उपक्रमांना मिळणारा प्रतिसाद, महिलांना न्याय मिळण्यासाठी आयोगानं घेतलेले विविध उपक्रम प्रत्यक्षात त्या त्या ठिकाणी राबविण्यासाठी आणि आयोगाचं काम राज्यभरात पोहोचविण्यासाठी राज्य महिला आयोगाच्या सदस्यांचं योगदान महत्त्वाचं राहिलं आहे. आयोगाच्या सदस्या गयाताई कराड, देवयानी ठाकरे, विंदा कीर्तीकर, नीता ठाकरे, ॲड. आशा लांडगे आयोगाच्या प्रभारी सदस्य सचिव डॉ. मंजुषा मोळवणे, तसेच तत्कालीन सदस्य अ.ना. त्रिपाठी यांनी सक्षमा, महिला आयोग आपल्या दारी, पुश, ट्रिपल तलाक विषयी सल्ला-समुपदेशन, ह्युमन ट्रॅफिकिंग अवेअरनेस, कौटुंबिक हिंसाचार, निर्भया अभियान असे विविध उपक्रम राबविण्यात महत्त्वाची आणि मोलाची भूमिका बजावली आहे. सदस्यांनी विविध भागात स्वतः पुढाकार घेऊन मुलींचे शाळा प्रवेश केलेले आहेत. स्त्रियांचा होणारा लैंगिक छळ रोखण्यासाठी जनजागृती करणारा 'पुश' हा महत्त्वाचा उपक्रम, या उपक्रमाच्या विविध टप्प्यात राज्य महिला आयोगाच्या सदस्यांनी भरीव कामगिरी केली आहे. 'ट्रिपल तलाक' पीडित महिलांना आधार देण्याचं आणि न्याय मिळवून देण्यासाठी त्यांच्या पाठिशी भक्कम उभं राहण्याचं कामही या सदस्यांनी अगदी नेटानं केलं आहे. आयोगाचे उपक्रम राज्याच्या विविध भागात राबविण्यासंदर्भात नेहमी चर्चा होत असतात. या चर्चेतून विविध उपक्रमांचा आराखडा तयार करण्यातही सदस्यांचं योगदान मोलाचं राहिलं आहे, हे आवर्जून नोंदवावसं वाटतं.

Programmes of Members of the MSWC

The members of the Maharashtra State Women Commission have worked extensively to take forward the initiatives and work of the Commission. As a team and in individual capacities, every member has made an invaluable contribution to the day-to-day activities of the Commission. Member Secretary of the Commission Dr Manjusha Molwane, Members Gayabai Karad, Devyani Thakare, Vinda Kirtikar, Neeta Thakare, Adv. Asha Landge has played an important role in implementing various initiatives like Kanya Praveshotsav, Sakshama, Mahila Aayog Aaplya Daari, human trafficking, domestic violence, Nirbhaya Abhiyaan, etc. Members of the Commission have in various areas in the State also initiated enrollment of girl children in the schools. They have also done great value addition and contribution in the programmes like PUSH, Triple Talaq, etc. We, at the Commission, regularly hold discussions and ponder over various issues, to uphold the rights of women and its related programmes. The whole team has strengthened the Commission with their timely inputs.

कामाच्या ठिकाणी होणारा लैगिंक छळ कायदा २०१३ प्रमाणे प्रत्येक जिल्ह्यात स्थानिक तक्रार निवारण समिती स्थापन झालेली आहे. दहापेक्षा कमी संख्येत असलेल्या एखाद्या आस्थापनेवर दहा पेक्षा कमी संख्येमध्ये ज्या महिला काम करतात त्या, त्यांच्याबद्दल घडलेल्या अन्यायाविरूद्ध स्थानिक निवारण तक्रार समितीकडे न्याय मागू शकतात. प्रत्येक जिल्हाधिकारी कार्यालयात ही समिती असते. जी असंघटित क्षेत्रातील महिलांना उत्तम न्याय देऊ शकते. राज्यातल्या ३६ ही जिल्ह्यात स्थानिक तक्रार निवारण समित्यांच्या सदस्यांचे प्रशिक्षण आयोगाने दोन टप्प्यात पूर्ण केले आहे. हे प्रशिक्षण युएनएफपीए यांच्या सहकार्याने घेण्यात आले.

Mrs. Rahatkar inaugurating Traning Prog along with Anuja Gulati, Coordinator of UNFPA Maharashtra; & A. N. Tripathi

A Local Complaint Redressal Committee has been established in each district under the provisions of Sexual Harassment of Women at Workplace [Prevention, Prohibition and Redressal] Act, 2013. Women working in establishments where less than ten workers are employed can appeal to the local complaint redressal committee against their abuse. The Committee is set up in each of the District Collector offices. It provides justice to the women working in unorganized sectors. The Commission has completed the training of members of these local complaint redressal committees set up in all 36 districts of the state in two stages. The training was provided in collaboration with UNFP.

Govt employees listening at kharagpur workshop on organised by MSCW & UNFPA.

Mrs. Rahatkar interacting to female farmers in a meeting organized by NCW, MSCW & The NGO - “Makaam”

Member Mrs. Devayani Tahakre of commission participating in Kanya Pravesh Utsav

Member Mrs. Vrinda Kirtikar handing over the School Kit

Member Adv. Asha Landage of commission participating in Kanya Pravesh Utsav

Member Mrs. Neeta Tahakre of commission participating in Kanya Pravesh Utsav

Member Mrs.Gayatai Karad of commission participating in Kanya Pravesh Utsav

संवाद आणि समन्वय समाजाशी...

महिलांच्या प्रश्नांसंदर्भात काम करण्याचा असो वा इतर कोणता विषय त्यावर कायमस्वरूपी उपाय शोधायचा असेल, तर समाजातल्या सर्वच घटकांशी संवाद, समन्वय हवा. यामुळेच सामाजिक जीवनात काम करताना आयोगाने आपली भूमिका निश्चित अशा चौकटीबाहेर जाऊन मांडणे आवश्यक आहे. या प्रयत्नांचाच एक भाग म्हणून, महिला व मुलींचं सक्षमीकरण, त्यासंदर्भातील कायदे, समानतेसाठी हाती घेतलेले कार्यक्रम व उपक्रम या माध्यमातून महिलांच्या प्रश्नासंदर्भातील भूमिका विविध व्यासपीठांव्दोरे महाराष्ट्र राज्य महिला आयोगाच्या अध्यक्षा विजया रहाटकर मांडत आलेल्या आहेत. महिला व मुलींच्या प्रश्नांबद्दल जाणून घेऊन त्याच्या निवारणार्थ महिला आयोगाच्या सहकार्याने कार्य करण्याची तयारी अनेक व्यक्ती, संस्था, संघटनांनी दाखवली आहे. तसंच त्यात सक्रिय सहभागही नोंदवला आहे.

Social Interaction and Coordination

It is desirable to have interaction and coordination with every stratum to improve and develop our every element of the society. Similarly, to redefine issues relating to Women, its scope and the resolution, it is crucial for the Commission to work and think out of the box and interact and coordinate with the society. In her efforts to empower girls and women, to give them a life of equality, Chairman of the Commission, Mrs Vijaya Rahatkar is resolute and dedicated to taking ahead of the thoughtful initiatives and programmes of the Commission. Many individuals and organizations have come forward with to associate with the efforts of the Commission, to help understand the issues related to girls and women and get them resolved. Their participation and association is much appreciated!

Mrs. Rahatkara distributing blankets at “Matoshri” old age home on eve of Diwali at Aurangabad

Mrs. Rahatkar lighting a lamp on onset of Diwali.

Mrs. Rahatkar presenting a shawl to senior citizen at old age home

Sharing sweets, sharing happiness on the occassion of Diwali

Mrs. Rahatkar inaugurate the seminar on Women’s self defence at workplace at St. Meera’s Girls college, Pune

Mrs. Rahatkar welcoming American Consul General Mr. Thomas Vajda

American Consul General Mr. Thomas Vajda with Rahatkar family

Mrs. Rahatkar in discussion with American Consul General Mr. Thomas Vajda

Mrs. Rahatkar elaborating the role of Maharashtra State Women Commission at a Rotary club programme in Aurangabad.

Mrs. Rahatkar at Pune Marathi Granthalay as chief guest for Matrusmruti Award function

Mrs. Rahatkar giving away the awards at the Matrusmruti Award function

Mrs. Rahatkar addressing the Matrusmruti Award function

Mrs. Rahatkar giving away the awards at the Matrusmruti Award function

Audience at the Matrusmruti Award function

Mrs. Rahatkar at the publication programme of the book "Udyogini - Amhi Yashaswini" at Balewadi, Pune.

Mrs. Rahatkar unveiling the book.

Mrs. Rahatkar addressing the function.

Mrs. Raharkar in icon foundation`s kanya puraskar ceremony in Pune

Mrs. Rahatkar addressing Pune Bar Association members.

Mrs. Rahatkar inaugurating the `Mahila Career Melawa`

Mrs. Raharkar in felicitations ceremony of Ex.IG. Mr. Pravin Dixit at pune

Mrs. Rahatkar with the women advocates Pune Bar Association

Mrs. Raharkar with Vc Shshikala Vanjari at SNDT University Yuva Mahotsav

Mrs. Rahatkar at Mahavir International Centre, Aurangabad.

Mrs. Rahatkar inaugurating ceremony of purvarang prog of Verul Mahotsav in Aurangabad.

Mrs. Rahatkar with Women's committe at Mahavir International Centre, Aurangabad.

Mrs. Rahatkar inaugurating ceremony of Verul Mahotsav in Aurangabad.

Mrs. Rahatkar being felicitated at Mahavir International Centre, Aurangabad.

Mrs. Rahatkar at Eid Milan programme by Aman Foundation

Mrs. Rahatkar at Eid Milan programme sharing her vision.

Mrs. Rahatkar inagurated Self Employment Centre for Muslim Women at Eid Milan programme.

Mrs. Rahatkar performing puja in Ganesh Utsav

Mrs. Rahatkar being felicitated at the inauguration function

Mrs. Rahatkar putting forth the role of MSCW in Art of Living prog.

Mrs. Rahatkar cutting the ribbon to inaugurate the function.

Mrs. Rahatkar at inauguration of Women's counselling centre at Babasaheb Ambedkar Marathwada University

Women concentrating on Mrs. Rahatkar's speech.

Smt. Rahatkar at Weekly Bazaar for Women Farmers at Aurangabad arranged by the government to get right price for the farmer's stock

Mrs. Rahatkar invigiling and discussing the pros of such Weekly Bazaar for Women Farmers

Mrs. Rahatkar personally spoke to the farmers to understand their views

Mrs. Rahatkar at the "Vruksha Dindi" - the plantation drive complementing the "Swaccha Bharat Abhiyan" by the govt. in presence of Haribhau Bagade, Speaker of Maharashtra Legislative Assembly

Mrs. Rahatkar and team doing the plantation activities.

Mrs. Rahatkar and team doing the plantation activities.

The plantation drive is an initiative of MSCW to contribute in the state government's ambitious drive of planting 4Cr trees across the state.